

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima sadržana je u članku 2. stavku 4. alineji 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE UREĐUJU OVIM ZAKONOM

Zakon o sudovima („Narodne novine“ br. 150/05) stupio je na snagu 29. prosinca 2005. godine. Ovim Zakonom uređuje se ustrojstvo, djelokrug i stvarna nadležnost sudova, ako nije određena drugim sudovima, unutarnje ustrojstvo sudova, unutarnje ustrojstvo Vrhovnog suda Republike Hrvatske, uvjeti za imenovanje i razrješenje sudaca, sudaca porotnika i predsjednika sudova, njihova prava i dužnosti, zaštita osoba i imovine pravosudnih tijela.

Tijekom polugodišnje primjene ovoga Zakona u praksi se pokazala potreba za izmjenom, odnosno dopunom pojedinih odredbi Zakona, kako bi se otklonile poteškoće koje su se u praksi pojavile u njihovoj primjeni odnosno tumačenju.

Tako je člankom 97. Zakona propisano da su suci obavezni u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost podnijeti Ministarstvu pravosuđa izvješće o svojoj imovini, stalnim приходima, te imovini svoga bračnog druga i maloljetne djece sa stanjem na taj dan, te izvješće po prestanku obnašanja sudačke dužnosti, ako je tijekom obnašanja dužnosti došlo do bitne promjene istekom godine u kojoj je promjena nastala.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da se ona odnosi samo na suce koji će stupiti, odnosno su stupili na dužnost nakon stupanja na snagu Zakona. Time se ne postiže svrha ove odredbe Zakona, tj. utvrđivanje imovine odnosno prihoda svih sudaca. Stoga se predlaže odrediti da su tu obvezu dužni izvršiti svi suci, dakle i oni koji su stupili na dužnost prije donošenja Zakona o sudovima, i to u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu predloženog Zakona.

Također, člankom 39. Zakona o sudovima propisano je da su predsjednici sudova po položaju članovi sudačkoga vijeća. Međutim, sadašnja sudačka vijeća izabrana su tijekom prošle godine, po odredbama Zakona o sudovima („Narodne novine“ 100/96., 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 101/03, 117/03, 17/04 i 141/04), koji je prestao važiti stupanjem na snagu Zakona o sudovima („Narodne novine“ br. 150/05).

Ta sudačka vijeća osnovana su na vrijeme od 4 godine, a po odredbama toga Zakona predsjednici sudova nisu bili članovi sudačkih vijeća po položaju. Stoga se u praksi pojavilo pitanje mogu li predsjednici sudova i na koji način sudjelovati u radu sadašnjih sudačkih vijeća. Kako bi se otklonile ove dvojbe predlaže se propisati da su nova sudačka vijeća dužna konstituirati se po odredbama članka 39. Zakona u roku od 4 mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Nadalje, pokazalo se da je rok od 6 mjeseci na koji ministar pravosuđa najdulje može najdulje ovlastiti određenog suca da obnaša dužnost predsjednika suda (vršitelj dužnosti predsjednika suda) prekratak. Radi se o situacijama kada predsjednik suda prestane obnašati svoju dužnost, te je potrebno provesti postupak za imenovanje novog predsjednika suda. Kako cjelokupan postupak imenovanja novog predsjednika suda (objava oglasa, pribavljanje mišljenja sudačkoga vijeća) nerijetko traje duže od 6 mjeseci, ocjenjuje se svrhovitim brisati propisani rok od 6 mjeseci.

Predloženim Zakonom se također predlaže proširiti krug dužnosnika na koje se odnosi domašaj odredbe članka 105. Zakona o sudovima. Naime, predloženom odredbom propisano je da ako sudac bude imenovan za ministra pravosuđa ili za državnog tajnika u Ministarstvu pravosuđa ili kao sudac međunarodnog suda, ili na neku drugu dužnost u međunarodnim sudovima, sudačka dužnost mu miruje dok obnaša dužnost na koju je imenovan. Predlaže se ovaj krug proširiti i na slučajeve kada eventualno sudac bude izabran za predsjednika Državnog izbornog povjerenstva.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog zakona neće biti potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Osnova za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku temelji se na odredbi članka 159. stavak 1. Poslovnika Hrvatskog sabora ("Narodne novine", br. 6/01).

Donošenje ovog Zakona po hitnom postupku predlaže se kako bi se postupak imenovanja predsjednika sudova, konstituiranje sudačkih vijeća, prijavljivanje imovine sudaca te slučajeve na koje se odnose mirovanja dužnosti sudaca mogao što prije provesti i tako otklonile sve sumnje u nepristranost i objektivnost u postupcima davanja mišljenja i imenovanja predsjednika sudova i sudaca.

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O SUDOVIMA**

Članak 1.

U Zakonu o sudovima („Narodne novine“, br. 150/05), u članku 74. stavak 2. iza prve rečenice dodaje se nova rečenica koja glasi: „Vježbeniku na sudu, državnom odvjetništvu, javnobilježničkom uredu ili odvjetničkom uredu staž nakon položenog pravosudnog ispita smatra se kao rad na drugim pravnim poslovima“.

Članak 2.

U članku 102. stavak 3. mijenja se i glasi:
„(3) Sudac može biti privremeno upućen na rad u drugi sud istog stupnja, i do 50 km udaljenosti od suda u kojem obnaša dužnost, na zahtjev predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.“

U stavku 4. i 5. riječi „predsjednik zajedničkog neposredno višeg suda“ zamjenjuju se riječima „predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske.“

Članak 3.

U članku 105. stavku 1. iza riječi: „međunarodnim sudovima“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „ili za predsjednika Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske“.

Članak 4.

U članku 113. stavak 3. riječi: „o predloženim“ brišu se.

Članak 5.

U članku 114. stavku 3. riječi „u stavku 1., 2. i 4.“ zamjenjuju se riječima „u stavku 1. i 2.“.

Članak 6.

U članku 115. stavak 2. briše se.

Članak 7.

U članku 116. stavak 1. riječi „za vrijeme koje ne može biti duže od 6 mjeseci“ brišu se.

Članak 8.

U članku 133. stavku 2. iza riječi „Suce porotnike“ dodaju se riječi: „Vrhovnog suda Republike Hrvatske i“.

Članak 9.

U članku 158. stavku 1. riječ: „natječaja“ zamjenjuje se riječju: „oglasa“.

Članak 10.

Sudačka vijeća osnovat će se po odredbama članka 39. Zakona o sudovima („Narodne novine“ br. 150/05) u roku od 4 mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 11.

Suci koji su stupili na dužnost prije stupanja na snagu Zakona o sudovima („Narodne novine“, br. 150/05), dužni su podnijeti izvješće iz članka 97. toga Zakona, u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u “Narodnim novinama”.

O B R A Z L O Ź E N J E

Uz članak 1. - kod uvjeta za imenovanje sudaca pojavile su se dvojbe oko tumačenja koji se poslovi računaju kao pravni poslovi nakon položenog pravosudnog ispita. Da bi se otklonila ta dvojba dodana je odredba da se i vježbenicima na sudu, državnom odvjetništvu, u javnobilježničkim i odvjetničkim uredima radno iskustvo nakon položenog pravosudnog ispita izjednačava s radom na drugim pravnim poslovima.

Uz članak 2. – analizom rada sudova po broju sudaca na pojedinom sudu, broju primljenih predmeta, utvrdilo se da su pojedini sudovi preopterećeni s obzirom na broj primljenih predmeta, a da na pojedinim sudovima ima višak sudaca u odnosu na broj primljenih predmeta. Zbog ravnomjernog opterećenja sudaca s brojem predmeta potrebno je izmijeniti Zakon na predloženi način, uz ovlast predsjednika Vrhovnog suda RH da upućuje suce na rad u drugi sud istog stupnja koji nije udaljen više od 50 km od sjedišta suda u kojem sudac obnaša dužnost.

Uz članak 3. – predloženom odredbom propisano je da se proširi mogućnost da sudačka dužnost može mirovati i u situaciji kada sudac bude eventualno izabran za predsjednika Državnog izbornog povjerenstva.

Uz članak 4. – u ponovljenom postupku za izbor predsjednika suda ministar pravosuđa dužan je zatražiti mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda RH.

U praksi su se pojavile dvojbe oko tumačenja odredbe članka 113. st. 3. Zakona, da li ministar pravosuđa može zatražiti mišljenje od Opće sjednice Vrhovnog suda RH za sve kandidate koji su se prijavili i ispunjavaju uvjete za predsjednika, ili samo za kandidate koje je predložilo sudačko vijeće. Zbog činjenice da Opću sjednicu Vrhovnog suda RH čine svi suci toga suda, ocjenjuje se potrebnim jasno propisati da oni daju mišljenje o svim kandidatima za predsjednika suda.

Uz članak 5. - ispravlja se očita pogreška u članku 114., jer u istom ne postoji stavak 4.

Uz članak 6. – rješenje ministra pravosuđa o razrješenju dužnosti predsjednika suda ne predstavlja upravni akt već akt ovlasti, koji se donosi u postupku predviđenom Zakonom o sudovima. Upravni akt je akt kojim se rješava o određenom pravu ili obvezi pojedinca ili organizacije u kakvoj upravnoj stvari, a obnašanje dužnosti predsjednika suda ne predstavlja pravo odnosno obvezu o kojoj se može odlučivati u upravnom postupku, te je stoga trebalo stavak 2. članka 115. brisati.

Uz članak 7. – vremensko ograničenje od 6 mjeseci na koje se ovlašćuje sudac da privremeno obavlja poslove sudske uprave potrebno je brisati, jer zbog dugotrajnosti postupka davanja mišljenja o kandidatima pred sudačkim vijećima, postupak imenovanja predsjednika suda traje znatno duže od 6 mjeseci.

Uz članak 8. – ispravlja se očita pogreška, jer je u tekstu izostavljeno da Hrvatski sabor bira i suce porotnike Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Uz članak 9. – ispravlja se pogreška jer se za suca objavljuje oglas a ne natječaj.

Uz članak 10. – sadašnja sudačka vijeća izabrana su tijekom 2005. godine po odredbama Zakona o sudovima („Narodne novine“, 100/96., 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 101/03, 117/03, 17/04 i 141/04), koji je prestao važiti stupanjem na snagu Zakona o sudovima („Narodne novine“ br. 150/05), a gdje je člankom 39. propisano da su predsjednici sudova po položaju članovi sudačkog vijeća. U praksi su se pojavile različita tumačenja ove odredbe, pa su se neka sudačka vijeća raspuštala i provodili izbore po novom zakonu, bez obzira što im je mandat po Zakonu o sudovima, koji je prestao važiti, trajao 4 godine. Da bi se otklonile ove dvojbe predlaže se propisati da su sudačka vijeća dužna konstituirati se po odredbama članka 39. Zakona o sudovima u roku od 4 mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Uz članak 11. – iz odredbe članka 97. Zakona o sudovima („Narodne novine“ br. 150/05) proizlazi da su izvješća o svojoj imovini, stalnim prihodima, te imovini svoga bračnog druga i maloljetne djece dužni podnijeti samo suci koji stupaju na dužnost nakon stupanja na snagu navedenog Zakona. Da bi se postigla svrha ove odredbe Zakona, potrebno je odrediti da su tu obavezu dužni izvršiti svi suci, pa tako i oni koji su stupili na dužnost prije donošenja Zakona o sudovima i to u roku do 3 mjeseca od stupanja na snagu predloženog Zakona.

Uz članak 12. – određuje se dan stupanja na snagu ovoga Zakona.

**TEKST VAŽEĆIH ODREDBI ZAKONA O SUDOVIMA
KOJE SE MIJENJAJU**

Članak 74.

(1) Za suca prekršajnog i općinskog suda može biti imenovana osoba koja je nakon položenoga pravosudnog ispita radila kao savjetnik u sudu ili u drugim pravosudnim tijelima najmanje dvije godine, odnosno bila odvjetnik, javni bilježnik, javnobilježnički prisjednik ili sveučilišni nastavnik ili suradnik na području pravnih znanosti najmanje dvije godine.

(2) Za suca prekršajnog i općinskog suda može biti imenovana i osoba koja je radila na drugim pravnim poslovima nakon položenoga pravosudnog ispita najmanje četiri godine.

(3) Za suca trgovačkog suda može biti imenovana osoba koja je radila kao pravosudni dužnosnik, odnosno bila savjetnik u sudu ili drugim pravosudnim tijelima, odvjetnik, javni bilježnik, javnobilježnički prisjednik ili sveučilišni nastavnik ili suradnik na području pravnih znanosti najmanje četiri godine, odnosno osoba koja je radila na drugim pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita najmanje šest godina.

(4) Za suca županijskog suda, Visokoga prekršajnog suda Republike Hrvatske, Visokoga trgovačkog suda Republike Hrvatske i Upravnog suda Republike Hrvatske može biti imenovana osoba koja je radila kao pravosudni dužnosnik najmanje 8 godina, ili je bila sudski savjetnik, odvjetnik, javni bilježnik, javnobilježnički prisjednik ili sveučilišni profesor, odnosno docent pravnih znanosti najmanje 12 godina nakon položenoga pravosudnog ispita, odnosno osoba koja je radila na drugim pravnim poslovima najmanje 12 godina nakon položenoga pravosudnog ispita.

(5) Za suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske može biti imenovana osoba koja je najmanje 15 godina radila kao pravosudni dužnosnik ili isto toliko godina bila odvjetnik ili javni bilježnik.

(6) Za suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske može se imenovati i sveučilišni profesor pravnih znanosti koji ima položen pravosudni ispit i najmanje 15 godina radnog staža.

(7) Prilikom imenovanja sudaca mora se voditi računa o zastupljenosti sudaca pripadnika nacionalnih manjina, sukladno odredbama članka 22. stavka 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (»Narodne novine«, br. 155/02.).

(8) Kada pripadnici nacionalnih manjina podnose prijavu na objavljeno slobodno sudačko mjesto, imaju se pravo pozivati na ostvarivanje prava koja im pripadaju sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Članak 102.

(1) U slučaju ukidanja ili preustroja suda predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske premjestit će suca na drugi sud istog stupnja.

(2) Protiv odluke o premještanju sudac ima pravo prigovora u roku od tri dana. O prigovoru odlučuje vijeće Vrhovnog suda Republike Hrvatske u sastavu od pet sudaca.

(3) Sudac može uz svoj pristanak biti privremeno upućen na rad u drugi sud istog stupnja, na zahtjev predsjednika suda u koji se upućuje.

(4) Rješenje o privremenom upućivanju na rad u drugi sud donosi predsjednik zajedničkog neposredno višeg suda, uz obavijest Državnom sudbenom vijeću.

(5) O vraćanju privremeno upućenog suca u sud u koji je imenovan odlučuje predsjednik zajedničkog neposredno višeg suda, uz obavijest Državnom sudbenom vijeću.

Članak 105.

(1) Ako sudac bude imenovan za ministra pravosuđa, ili za državnog tajnika u Ministarstvu pravosuđa, ili kao sudac međunarodnog suda ili neku drugu dužnost u međunarodnim sudovima sudačka dužnost mu miruje dok obnaša dužnost na koju je imenovan.

(2) Sudac uz svoj pristanak, može biti raspoređen i na druge poslove u Ministarstvo pravosuđa, ali ne dulje od četiri godine, za koje vrijeme mu sudačka dužnost miruje.

(3) U slučaju iz stavka 1. i 2. ovoga članka sudac ima pravo na plaću, koja je za njega povoljnija.

(4) Rješenje o rasporedu suca prema stavku 2. ovoga članka donosi ministar pravosuđa uz suglasnost predsjednika suda u kojem sudac obnaša sudačku dužnost.

Članak 114.

(1) Predsjednik suda bit će razriješen dužnosti kada se u postupku nadzora nad obavljanjem poslova sudske uprave utvrdi:

1. da predsjednik suda poslove sudske uprave ne obavlja u skladu s propisima ili ih ne obavlja pravodobno,

2. da propuštanjem nadzora ili neposredno krši propise o dodjeljivanju predmeta u rad,

3. da je kršenjem propisa ili na drugi način povrijedio načelo neovisnosti suca u suđenju,

4. da nije podnosio zahtjeve za pokretanje postupka zbog počinjenoga stegovnog djela u zakonom predviđenim slučajevima,

5. kada mu prestane sudačka dužnost.

(2) Predsjednik suda može i sam zatražiti razrješenje od dužnosti predsjednika suda.

(3) Razrješenje predsjednika suda iz razloga navedenih u stavku 1., 2. i 4. ovoga članka ne utječe na prava i dužnosti koja razriješeni predsjednik ima kao sudac.

Članak 115.

(1) Ako na temelju izvješća o obavljenom nadzoru, a nakon pisanog izjašnjenja predsjednika suda i pribavljenog mišljenja sudačkog vijeća proizlazi da nezakonitosti i nepravilnosti u obavljanju poslova sudske uprave štete redovnom i pravilnom obavljanju poslova i funkcioniranju suda, ministar pravosuđa razriješit će predsjednika suda, koji ostaje obnašati dužnost suca.

(2) Rješenje ministra o razrješenju predsjednika suda je upravni akt.

Članak 116.

(1) Ako predsjednik suda prestane obnašati svoju dužnost, ministar pravosuđa ovlastit će suca toga ili višeg suda da, za vrijeme koje ne može biti dulje od šest mjeseci, obavlja poslove sudske uprave, dok predsjednik ne bude imenovan.

(2) U sudovima u osnivanju ministar pravosuđa ovlastit će suca suda iste vrste, istog stupnja ili suca suda višeg stupnja da za vrijeme najduže do početka rada suda obavlja poslove sudske uprave.

Članak 133.

(1) Suce porotnike općinskih, trgovačkih i županijskih sudova imenuje županijska skupština, odnosno Gradska skupština Grada Zagreba po pribavljenim prijedlozima općinskog, odnosno gradskog vijeća, sindikata, udruženja poslodavaca i gospodarske komore.

(2) Suce porotnike Visokoga trgovačkog suda Republike Hrvatske imenuje Hrvatski sabor, na prijedlog ministra pravosuđa, tako da se osigura zastupljenost svih županija.

(3) Prije imenovanja sudaca porotnika mora se pribaviti mišljenje predsjednika odgovarajućeg suda o predloženim kandidatima.

Članak 158.

(1) Postupci imenovanja sudaca dovršit će se po odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme objavljivanja natječaja u »Narodnim novinama«.

(2) Odredbe ovoga Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ne primjenjuju se na predmete u kojima je do dana stupanja na snagu ovoga Zakona podnesena ustavna tužba, na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst). O podnesenim ustavnim tužbama odlučit će Ustavni sud Republike Hrvatske prema odredbama toga Ustavnog zakona.